

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ**

4'üncü Toplantı
26 Mayıs 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Karma Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, KDK 2020 Yıllık Raporu'nu incelemek üzere kurulan alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın, Alt Komisyon Başkanı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 yılı Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

IV.- KARARLAR

1.- KDK 2020 Yıllık Raporu'nun incelenmesi için kurulan alt komisyonun raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyonun raporu üzerinden devam edilmesine ilişkin karar

V.- KARMA KOMİSYONLAR

A) - RAPOR ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 Yıllık Raporu hakkında hazırlanan alt komisyon raporu üzerinde görüşmeler

**DİLEKÇE KOMİSYONU İLE İNSAN
HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYON**

**4'üncü Toplantı
26 Mayıs 2021 Çarşamba**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon saat 14.08'de açıldı.

Karma Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır, KDK 2020 Yıllık Raporu'nu incelemek üzere kurulan alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklama yaptı.

Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal, Alt Komisyon Başkanı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 yılı Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklama yaptı.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 Yıllık Raporu hakkında alt komisyon raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyon raporu üzerinden devam edilmesi kabul edildi.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 Yıllık Raporu hakkında hazırlanan alt komisyon raporu görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 15.05'te toplantıya son verildi.

26 Mayıs 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.08

BAŞKAN: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail TAMER (Kayseri)

SÖZCÜ: Fehmi KÜPÇÜ (Bolu)

KÂTİP: Mustafa KENDİRLİ (Kırşehir)

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzun ve Dilekçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Kamu Başdenetçi ve denetçi arkadaşlarımız, değerli basın mensupları, kıymetli katılımcılar; saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Karma Komisyonumuzun 27’nci Dönem Dördüncü Yasama Yılı 4’üncü Toplantısını açıyorum. *

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Karma Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır’ın, KDK 2020 Yıllık Raporu’nu incelemek üzere kurulan alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Değerli milletvekilleri, hatırlandığı üzere 11 Şubat 2021 tarihli toplantımızda Kamu Denetçiliği Kurumunun 2020 Yılı Yıllık Raporu’nu görüşmek üzere toplandığımızda söz konusu raporu ayrıntılı bir şekilde incelemek, denetçileri dinlemek, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirmek ve gerekli görülen diğer işlemleri yapmak üzere her iki komisyon üyelerinden oluşan ve 10 milletvekilinden oluşan bir alt komisyon kurulmasına karar vermiştik. Karma Alt Komisyon 24 Şubat 2021 tarihli bir toplantı yaparak Başkanlığımıza Kilis Milletvekilimiz Sayın Ahmet Salih Dal’ı seçtiler. Akabinde 2 toplantı daha düzenlediler ve bu toplantıda biraz evvel söylediğim gibi kurum yetkililerini davet ettiler, dinlediler -detaylarını Ahmet Salih Dal Vekilimizden dinleyeceğimiz gibi- kendilerinin bir kısmına plaket verdiler, bir kısmına uymamam kararlarının gerekçelerini dinlediler ve bizlere Alt Komisyon raporunu sundular. Bugün Alt Komisyon raporunu incelemek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Zamandan tasarruf etmek adına ilk sözü Alt Komisyon Başkanımız Kilis Milletvekilimiz Sayın Ahmet Salih Dal’a veriyorum.

Komisyon çalışmalarıyla ilgili başta siz olmak üzere tüm alt komisyon üyelerine teşekkür ederek sözü size bırakıyorum. Çalışmalarınız ve raporunuz hakkında bizi bilgilendirirseniz oylamaya ve tartışmayla geçelim.

Teşekkür ederim.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal’ın, Alt Komisyon Başkanı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 yılı Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun Değerli Başkanları, Karma
(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel masket takarak çalışmalara katılmaktadır.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Başdenetçimiz ve denetçilerimiz, kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum, hoş geldiniz.

Malumunuz, 12 Eylül 2010 referandumuyla Anayasa'ya dercedilen Kamu Denetçiliği Kurumu aslında bizim devlet geleneğimizde dünden bugüne kadar var olan bir sistem. İsveç Kralının 1709 yılında Osmanlı Devleti'nde bulunduğu bir dönemde Divan-ı Hümayun ve kazaskerlik kurumlarından etkilenecek ülkesinde bir yapı oluşturması literatürde, ombudsmanlığın başlangıcı olarak yer almaktadır.

Kurulduğu günden bu yana bilinirliği artan kurumun 2013 yılında 7 bin civarında olan başvuru sayısı 2020 yılında yaklaşık 90 bin civarında gerçekleşerek büyük bir ilerleme kaydetmiştir. Benzer bir artış da kurumların KDK'nin kararlarına uyum oranlarında gerçekleşmiş, 2013 yılında yüzde 20'lerde olan uyum oranı 2020 yılında yüzde 76 olarak belirlenmiştir. Bu istatistikler, Kamu Denetçiliği Kurumumuzun yıllar itibarıyla bilinirliğini ve etkinliğini artırdığını göstermektedir.

KDK Yıllık Raporu'nun Karma Komisyonda görüşülme sürecinde Kurumun kararlarına uymayan idarelerin Karma Alt Komisyona davet edilerek uymama gerekçelerinin müzakere edildiği bir süreç yürütülmektedir. Geçmiş yıllardan farklı olarak, son iki yıldır kararlara titizlikle uyan kurumları da toplantılarımıza davet ediyoruz. Bu yıl ise ilk defa olarak tavsiye kararlarına uyum gösteren kurumlarımıza plaket vererek kendilerini ve diğer kurumları bu hususta teşvik etmek istedik. Bu çerçevede, 2020 yılında KDK'nin tavsiye kararlarına uyan Adalet Bakanlığı, şimdi 2 ayrı bakanlık olan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığımıza KDK kararlarına gösterdikleri hassasiyetten dolayı yaptığımız 31 Mart ve 14 Nisan tarihli 2 toplantıda da Karma Alt Komisyon olarak teşekkür edip plaket verdik.

Adalet Bakanlığının olumlu yaklaştığı tavsiye kararında, sağır ve dilsiz olan bir mahkûmun yakınıyla görüntülü olarak görüşmek istemesi talebi üzerine, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü örnek cezaevi olarak Sincan Cezaevinden başlamak suretiyle bir görüntülü görüşme uygulaması başlatmıştır ve uygulamanın diğer cezaevlerine yaygınlaştırılacağı bilgisi verilmiştir. Adalet Bakanlığının özellikle pandemi döneminde yakınlarını görmekte zorlanan hükümlü ve tutuklular için böyle bir imkân tanınması memnuniyet vericidir.

Bir diğer tavsiye kararında doğuştan engelli bir kızımız, sürekli ağır engelli durumunun sehven yanlış yazılması sebebiyle evde bakım ücreti kesilerek geriye dönük borçlandırılmış, bu nedenle KDK'ye başvurmuş. Yapılan inceleme neticesinde Kamu Denetçiliği Kurumunun söz konusu borçlanmanın kaldırılması yönündeki tavsiye kararına Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı uyumuş ve kızımıza yanlışlıkla çıkarılan borç silinerek evde bakım ücreti ödemesi devam ettirilmiştir.

Ele aldığımız bir diğer karar da başvuru babasının gazilik durumunu belgelendirmesine rağmen bu durum dikkate alınmadan kendisine burs yerine öğrenim kredisi tahsis edilmesini şikâyet etmiş, KDK'nin yapmış olduğu yazışmalar neticesinde Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, başvuranın öncelikli öğrenci kapsamında değerlendirilmesi ve almakta olduğu öğrenim kredisinin bursla çevrilmesi yönündeki tavsiye kararına uyarak öğrencimizin burs alabilmesi sağlanmıştır.

Diğer taraftan, çeşitli sebeplerden dolayı KDK'nin kararlarına uyamayan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Atılım Üniversitesi Rektörlüğü ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanlığını toplantılarımıza davet ederek kararlara uymama sebepleri üzerine istişarelerde bulunduk.

Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarına uymayan kurumlarla yapılan istişarelerde, kurumların tavsiye kararlarını hassasiyetle değerlendirdikleri ancak çoğu durumda meri mevzuat gereği uygulamalarına imkân bulunmadığı için uymadıkları anlaşılmıştır. Gösterdikleri hassasiyetten dolayı

onlara da teşekkür ediyoruz.

Komisyon çalışmamız boyunca fikirleriyle ve katılımlarıyla raporumuzun oluşmasına katkı sağlayan siz değerli milletvekillerimize ve denetçilerimize teşekkür ediyorum. Yine, raporumuzun hazırlanmasında büyük emekleri olan uzman arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum.

Raporumuzun hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Başkanım, ben de tekrar size ve Alt Komisyon üyelerimize teşekkür ediyorum.

Bu dönem ilk defa genel müdürlerimize uyma kararları nedeniyle plaket vermeye başladık. Eğer uygun görülürse bir sonraki dönemde... Aynı bakanlığın birkaç genel müdürüne plaket verme noktasındaysa onların bağlı olduğu bakan yardımcısına, eğer aynı bakan yardımcısına bağlı başka, çoğalırsa bu plaket verme durumu ilgili bakana biz bu plaketi verelim. Hem daha görünür olsun hem de marifet iltifata tabidir; teşekkürümüzü de yapmış olalım, böyle bir uygulama başlatalım. Bu sefer ki iyi oldu diye düşünüyorum.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Zaten bu plaket verilmeyen kurumlar da toplantıda “Biz de önümüzdeki dönem bu plaketleri almak için çalışacağız.” diye söz verdiler.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Amaç hasıl olmuş yani. Biz de mevzuat değişikliği gereken konularla ilgili de bundan sonrakinde en azından yasal düzenleme gereken, uymama gerekçeleri makulse biz onlarla da ilgili bir çalışma yapıp raporumuza daha detaylı yazabiliriz. Bu da hem milletvekillerimize, kanun teklifi verecek milletvekillerimiz için de bir ön hazırlık olur diye düşünüyorum. Ben tekrar çok teşekkür ediyorum.

IV.- KARARLAR

*1.- KDK 2020 Yıllık Raporu'nun incelenmesi için kurulan alt komisyonun raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyonun raporu üzerinden devam edilmesine ilişkin karar******

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Usulle ilgili işlemleri tamamlayalım ondan sonra görüşmelere geçelim.

Sayın üyelerimiz, Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 Yılı Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyon raporunun benimsenmesini ve görüşmelere Alt Komisyon raporu üzerinden devam edilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bu konuda usulen bir söz söylemek istiyorum ama...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – ...diyelim ve size söz verelim.

V.- KARMA KOMİSYONLAR

A) - RAPOR ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 Yıllık Raporu hakkında hazırlanan alt komisyon raporu üzerinde görüşmeler

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Komisyonumuzda benimsenen Alt Komisyon raporu üzerindeki görüşmeleri açıyorum. Bu görüşmeler sırasında ifade edilen görüşler çerçevesinde Karma Komisyon raporumuz son hâlini alacaktır. Yani sizin itirazlarınız geçecektir.

Şimdi bu konuyla ilgili söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa sırayla tek tek söz verelim.

(**) Dilekçe İnsan hakları inceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Alt komisyonunun 24/02/2021 Tarihli Toplantı Tutanakları bu Toplantı Tutanağına eklidir

(***) 31/03/2021 Tarihli Toplantı Tutanakları bu Toplantı Tutanağına eklidir

(****) 14/04/2021 Tarihli Toplantı Tutanakları bu Toplantı Tutanağına eklidir

Zabıtlara geçmesi adına isminizi ve bölgenizi söyleyerek söz alabilirsiniz.

Buyurun Ali Haydar Bey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ali Haydar Hakverdi, Ankara Milletvekili.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli ombudsman arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce, usule ilişkin bir husus söylemek istiyorum. Alt Komisyon Başkanımız Sayın Dal’la geçtiğimiz hafta cuma günü haberleştik kendisiyle. “Bu hafta perşembe gününe -muhtemeldir ki- Meclis gündemi de uygun. Bu Komisyonumuzun raporunu yetiştirebilir miyiz? Size Whatsapp’tan atsak sizin de inceleme zamanınız olursa birlikte salı günü Alt Komisyonu toplarız, çarşamba Karma Komisyonu toplarız mümkün olursa da perşembe Genel Kurula indirebilir miyiz? dedi, biz de “Hayhay. Biz de zaten kuruma olumlu yaklaşıyoruz kısmi eleştirilerimizle beraber. Tabii ki biz de yetiştirmek için önceden çalışmamızı yaparız, şerhimiz varsa hazırlığımızı sunarız.” dedik ancak Alt Komisyon toplantısını salı günü yapamadık. Herhangi bir bildirim de gelmedi. Alt Komisyon toplantısını yapmadan direkt buraya gelmiş oldu. Biz raporu gördük, şerhimizi de hazırlamıştık ama toplantı yapma imkânımız olmadı.

Şimdi şunu belirtmek isterim: Bu bir uygulama hâline gelmemeli. Komisyon toplanmalı, onun üzerinden Alt Komisyon toplandıktan sonra bir tartışma, fikir teatisi olduktan sonra buraya gelmeliydi. Bunun uygulama hâline gelmemesi şerhimiz mutlaka olsun.

Esaslara ilişkin, rapora ilişkin şerhlerimizi sırası geldiğinde değerlendiririz. Bu usule itirazımızdır.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Kısaca ona bir cevap vereyim ben.

Sizinle dün görüştüğümüzden sonra ben de...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Evet, dün sizinle de görüştüm, durumu aktardım Sayın Başkanım.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Çok teşekkür ediyorum hassasiyetinize.

Bu hafta alınması düşünülüyordu ama dünkü oylamanın kısa sürede, bir günde bitmesi dolayısıyla herhâlde yarın başka şeyi alacaklar diye biliyorum. Bu alınmayacak bu hafta, dediğiniz doğru ama böyle hızlı yapılması gerekiyordu. Biliyorsunuz geçtiğimiz aylarda arkadaşlarımızdan Covid olanlar oldu toplantıları yapamadık. Dolayısıyla, zaten bir gecikmemiz vardı. Hassasiyetinize katılıyorum ama usule ilişkin hiçbir eksiklik veya hata olmadı. Daha evvelki alt komisyonlarda da 2 toplantı yapılmış, imzalar bu şekilde tamamlanmış. Yani değişik bir durum yaratmadık ama “Bir toplantı yapalım.” demiştiniz olmadı. Burada itirazlarınızı kayda geçirirseniz yazılı veya sözlü değişen bir şey olmayacak.

Ben teşekkür ediyorum.

Varsa itirazlarınız onları dinleyelim. Sizinle başlayalım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şöyle, ben biraz özetlemek isterim, bu pandemi koşullarında, bu dar salonda sizleri de daha fazla tutmak istemem.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tabii ki.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Biz, bütün aşamalarda Kamu Denetçiliği Kurumuna dair özellikle demokratik ülkelerde geliştirilmesi gereken, desteklenmesi gereken bir kurum olduğunu, verdiği kararların içeriğini tartışmaksızın konumu ve işlevselliği itibarıyla bu ülkeye gerekli bir kurum olduğunu ama her koşulda, yapısal oluşumu itibarıyla mevcut başkanlık sistemi içerisinde daha çekingen, daha geri duran, böyle daha adım atmakta zorlanan bir kurum olmak zorunda kaldığı eleştirilerimizi her zaman sunduk. Biz biliyoruz ki ne kadar çok vatandaşın başvuru alanı olursa -özellikle idareye ve yürütmeye karşı- ne kadar çok başvuru imkânı verir, hak arama yöntemini

geliştirsek biz o kadar demokratikleşiriz. Tam da bu noktada oluşturulan kuruma idare ile vatandaş arasında bir köprü olan kuruma ve çalışmalarına emeklerinden dolayı teşekkür ederim. Ancak kuruluş itibarıyla sadece iktidarın şekillendirdiği, aynı zamanda zaten iktidarın da yürütmenin başında olduğu, ona yön verdiği bir ortamda iktidarın tasarruflarına dair cesur söz söyleyemedikleri kanaatindeyim. Çünkü kuruluş yapısı itibarıyla böyle görünüyor. O yüzden, mutlaka bir kanuni değişikliğin yapılması, muhalefete veya diğer partilere de temsil hakkının verilmesi, daha demokratik bir oluşumla kurumun güçlendirilmesi ve cesaretlendirilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Onun dışında, daha kapsayıcı işlemlere değinilmesi gerektiğini düşünüyoruz yani özel, kişiye özgü işlemlerin bizim buraya konu olmasından çok, daha çok kapsayıcı işlemlerin buraya gelmesi kıymetlidir. Örnek vermek gerekirse mesela üniversite öğrencilerine dair bir sınav ertelemesi konuşuldu, burada hemen YÖK'ü davet ettik, YÖK üzerinden hızlı bir şekilde karar aldık ve çok sayıda öğrenciyi ilgilendiren bir karar vermiş olduk. Ya da bizim şahsi bir başvurumuz vardı, hâkim ve savcı adaylarının sınavının ertelenmesi gündemdeydi. Ertelenecek mi, ertelenmeyecek mi diye konuşulurken biz Kuruma bir başvuru yaptık “Bu sınav ertelenmelidir.” diye. Kurum, aciliyetinden dolayı hemen hızlı bir yazı gönderdi, bu sefer YÖK'ten gelip dediler ki: “Ertelenmeyeceğiz.” En azından sınava girecek kişiler ertelenmeyeceğini fark edip o tereddüitten çıktılar. Çok hızlı oldu, mesela bunların hepsi olumlu şeylerdi.

Şimdi, ödül konusuna da değinmek istiyorum, Atılım Üniversitesi geldi buraya. Atılım Üniversitesi öyle güzel anlattı ki neden sınavları yüz yüze yaptığını, bütün pratikte pandemiye dair önlemini aldığını. “Keşke her üniversite, devlet üniversiteleri de böyle yapsa” şeklinde ben hayranlıkla dinledim ve Atılım Üniversitesi Rektörüne burada hak verdik mesela, kararımıza rağmen. Ya da başka bir kurum temsilcisi, “Ben sizin kararlarınızın yüzde 99'una uydum ama uymadığım bir karar için beni buraya davet ettiniz ve dediniz ki: ‘Siz biraz daha çalışın.’ Oysa ki ben hak etmişim, sadece bir tanesine uymadım, onun için çağırdınız beni, bana ödül vermediniz.” Mesela böyle şeyler de oluyor. Ödül konusunda o zaman çok adaleti sağlayamadığımızı düşünüyorum. Bu yıl yapılan başvuruların da oranına baktığımızda 70 bine yakın, salgında kredi desteği isteyen vatandaşların veya öteleme isteyen vatandaşların olduğu görülüyor. Bu da aslında ülkemizde iktidarın salgınla yeterince mücadele edemediğini, vatandaşa yeterince destek olamadığını, bu nedenle de Kuruma çok sayıda başvuru olduğunu... Tabii, Kurum ne yapacak, çaresiz, yürütmeye değil ama bu başvurular da bunu gösteriyor.

Çok zamanınızı almayacağım, şerhimizi sunacağız hem alt komisyon şerhi olarak hem de karma komisyon şerhi olarak kabul edilsin lütfen Başkanım, iletiyorum.

Sabırınızdan dolayı teşekkür ederim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim çok teşekkür ediyorum. Verdiğiniz şerh zaten usul gereği rapora işlenecek, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilimiz Hüda Hanım'a söz vermeden önce şunu söylemek istiyorum: Söylediğiniz örneklerden görüyoruz ki amaç hasıl oluyor, sizin müracaatınız veya başka muhalif grupların müracaatları da KDK tarafından dikkate alınmış, incelenmiş, olumlu veya olumsuz bir yol alınmış, bu güzel bir örnek.

Bir de yasal düzenlemelerle ilgili şunu söylemek istiyorum: Biliyorsunuz önümüzde bir Anayasa değişikliği gündemi var, bazı şeylerin kanunla yapılması lazım ama bu, sizin söylediğiniz konular, sizin partinizin görüşüdür, şahsi görüşüdür; inşallah Anayasa değişikliği çalışmalarınızda bunları değerlendirirseniz, bu anayasa değişikliğini Mecliste her birlikte geçireceğiz inşallah, o zaman makul olanlar da anayasa değişikliğine girer diye düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim HÜDA KAYA, buyurunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Merhabalar, saygıyla selamlıyorum, Sayın Başkan, sizler de hoş geldiniz.

Daha önceki konuşmalarım da ifade ettiğim gibi, bu yılı kapatırken Kamu Denetçiliği Kurumu üzerinde çok daha özgün, daha özerk, daha çoğulcu, katılımcı, muhalefetin sesinin daha güçlendirileceği, eşit temsiliyetin daha güçlü bir şekilde sağlanabileceği bir kuruma dönüştürülmesinin muhakkak zemini ve yolu açılmalı bu noktada. Elbette önemli bir kurum yani devlet yapısıyla, mekanizma ile sivil toplum arasında çok önemli bir işlevsellğe sahip bu anlamda. Bunu toplumun yararına ve muhalefetin, iktidarın sadece iktidarın sesinin, taleplerinin güçlü olduğu, kayda geçtiğinin kabul gördüğü bir mekanizma, bir kurum olmaktan ziyade toplumun tüm kesimlerinin sesi ve muhalefetin de daha güçlü bir karşılık alabildiği kuruma dönüşmesi hepimizin arzusu.

Bununla beraber, raporda 2020 yılında yapılan şikâyet başvurularında en fazla başvuru yüzde 80,28’le ekonomi, mali ve vergiler alanında olması çok dikkat çekici. Bununla beraber, eğitim, öğretim, personel rejimi, adalet, millî savunma, güvenlik, insan hakları gibi konular da söz konusu.

Başvuruların, ekonomi, maliye sistemi, vergi sistemi gibi konularda özellikle yoğunlaşmış olması ülkemizin, halkımızın içinde bulunduğu derin ekonomik krizin bir yansıması olarak görüyoruz bunu. Toplumun ihtiyaçları doğrultusunda kanunların yapılmaması ve sadece iktidarın siyasi çıkarlarına hizmet eden kanun yapımının yolunun açılması söz konusu sonucun ortaya çıkmasını kaçınılmaz kılıyor. Ayrıca, kanun yapımı sürecinde kamuoyunu dışarıda bırakacak şekilde yapılan kanunlar toplumun bizzatıhi yaşamaya yabancılaşmasına yol açıyor. Bu anlamda, kanun yapım süreçlerinin ilgili kanun konusunda uzman toplumsal kesimlerin görüş ve önerileri alınarak muhalefet partileriyle ortak bir tartışma yürütülerek yapılması elzemdir. Böylece, Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılacak başvuruların hem sayısı azalacak hem de niteliği artacak ve kanunun mevcut eksiklerini görmemizi sağlayacaktır.

Konuyu hemen değiştirmeden özellikle vurgulamam gereken bir nokta, burada 2019 yılı raporuna kıyasla yüzde 20’lik bir artış var bu seneki başvurularda. Bunu yine önceki konuşmalarda da -bir şekilde satır arası geçmişti- ifade ettiğimi hatırlıyorum, toplumsal bir farkındalık, bir bilinç, hakkını arama ve nereye başvuracağının bilincinde olması, halkımızın bu dikkatinin, bu bilincinin, bu farkındalığının geliştirilmesi, bunun eğitimlerinin, bilgilendirilmelerinin, toplumun her kesimine ulaştırılması; bunlar olumlu gelişmeler. Fakat bununla beraber, hangi alanlarda başvuruların da olduğunu dikkate alarak aynı zamanda toplumumuzda tabii ki bu farkındalığın gelişmesi, olumlu bir yansıma olduğu kadarıyla da ama aynı zamanda derinleşen bir krizin de göstergesi, bunu da vurgulamak istiyorum.

Diğer yandan, başvuruların bölgesel dağılımına baktığımızda, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz Bölgesinin en az başvuru yapılan bölgeler olmasının gerekçeleri üzerinde daha fazla durulması gerekiyor. Başta tabii burada bu iletişimin, bilginin, bilincin, teknolojinin, bu insan hakları ve vatandaşlık haklarıyla ilgili farkındalığın gelişmesi ve nerelere başvurulabileceğiyle ilgili bilgiye ulaşım hakkının sağlanması noktasında bölgesel bir eşitsizliğin olduğunu da görüyoruz.

Diğer yandan, Covid’le ilgili ciddi bir sıkıntılı süreç yaşadık. Fakat hemen şunu ifade etmek istiyorum, 2021 yılıyla ilgili Türkiye’de gelir eşitsizliği ve yoksulluk raporundan hemen birkaç bilgi vereceğim. Türkiye’de halkımız bir yılda yaklaşık 1.500 dolar fakirleşmiştir. Türkiye’de nüfusun yüzde 71’i yani her 10 kişiden 7’si, vatandaşımızın, borçlu hâle gelmiştir. Türkiye Avrupa’da en yoksul yüzde 20’lik kesimle en zengin yüzde 20’lik kesim arasındaki gelir farkının en fazla olduğu ülke hâline gelmiştir. İstihdam, bir yılda 1 milyon 103 bin, işbaşında olanların sayısı ise 2 milyon 217 bin azalmıştır. Ümidi kaybeden işsiz sayısı 1,7 milyona yaklaşmış, gençlerin geleceğe umutla bakamadıkları karanlık bir tablo ortaya çıkmıştır.

Diğer yandan hemen mültecilerle ilgili de bir noktaya geçeyim; Yunanistan'ın -biliyorsunuz son günlerde mültecilere yönelik yaptığı şiddetvari, insanlık dışı bazı görüntüler kamuoyuna düştü-mültecileri kabul etmediği gibi mültecilere dönük sert tutumunu göstermekle de kalmamış, bu sert müdahaleyi insanların ölümlerine sebep olabilecek şekilde abartmış ve bu süreçte hayatını kaybeden insanlar olmuştur. Bu tutum kesinlikle kabul edilemezdir fakat Yunanistan'ın sergilediği bu tutum insan hakları bağlamında Türkiye'nin sorumluluğunu da ortadan kaldırmamaktadır. 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne koyulan coğrafi çekinceyi derhâl kaldırmalıdır. Mülteciler, Yunanistan tarafına taş atarken Türkiye tarafından göstericilere müdahale edilmemiştir. Türkiye'nin mültecilerin yaşam haklarının risk altında olduğunu fark etmesiyle birlikte gerekli önlemleri alması gerekmektedir.

Hemen kısaca, atlayarak geçiyorum, KHK'yle işten atılan vatandaşlarımızın yoğunluklu bir dram yaşamaya devam ettiklerini hâlâ gözlemliyoruz. 15 Temmuz 2016'daki darbe girişinin ardından ilan edilen olağanüstü hâl kapsamında çıkarılan KHK'lerle ihraç edilenlerin bir kısmı OHAL Komisyonuna yaptıkları başvuruların ardından işine geri dönmüştür. OHAL Komisyonunun resmi internet sitesindeki verilere göre 31 Aralık 2020 itibarıyla Komisyona yapılan 126.630 başvurudan 112.310'unun işlemleri bitmiş, 14.320 başvurunun incelemesi hâlen devam etmekte. OHAL neticesinde binlerce kamu görevlisi yargılanmadan ve yargı aşaması tamamlanmadan KHK'yle görevlerinden ihraç edildiler, bu şekilde ihraç edilen kamu görevlilerinden bazıları yargılanmış, takipsizlik veya beraat kararı alarak suçsuzlukları ispat edilmiştir ancak yargıda aklanan bu mağdurların büyük bölümü masumiyetlerini ispatlamalarına rağmen, görevlerine iade edilmemişlerdir. Bu mağdurların OHAL Komisyonu başvuruları da sonuçsuz kalmış, takipsizlik veya beraat kararı aldığı hâlde OHAL Komisyonunca göreve iade talepleri reddedilenler vardır. Bununla ilgili önerimiz ve devamındaki ifadelerimizi size muhalefet şerhi olarak sunacağız.

Sadece sonuç olarak şunu ifade edip kapatmak istiyorum: Kamu Denetçiliği Kurumu 2020 Yılı Raporu insan hakları ihlalleri, kadına yönelik şiddet, kamu kurumlarında liyakat ilkesine uyulmaması, tutuklu ve hükümlülerin hak ihlalleri ve sağlık, iletişim, nakil gibi taleplerinin hak çerçevesinde ele alınmaksızın reddedilmesi, çevre tahribatı gibi onlarca konuda şikâyetlerin taraflarına iletilmediğini belirten içerikler barındırmaktadır. Ancak bilindiği üzere özellikle raporda belirtilen tavsiye kararlarına rağmen, bu sorunlar giderek artmakta, tam manasıyla hak temelinde bir çözüm sağlanamamaktadır. Halkların Demokratik Partisi olarak kurumun misyonunu önemseyeceğimizi ve desteklediğimizi ifade ederek katılımcı, şeffaf, tarafsız ve düzenleyici bir tutum almasının tüm yurttaşlar açısından kurumlar için önemli olduğunu tekrar belirtiyorum. Anayasa'nın esnetilebilir, delinebilir bir forma kavuşturulduğu böylesine bir dönemde üzerine düşeni yapmasının toplumsal açıdan büyük değişimler sağlayacağı ve daha demokratik, daha eşit bir toplum hayalimize, tahayyülümüze, geleceğimize ulaşmanın mümkün olabileceğini ve bu umudun diri tutabileceğini ifade ederek teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum, şerhinizi de verirsiniz kayıtlarımıza geçer.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tabii ki...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Yeni anayasa çalışmasında HDP'nin KDK hakkında ne düşündüğünü biz de görmek isteriz. Metinde görürsek ona göre herkes, her siyasi parti görüşünü bildirecek.

Bu arada, Türkiye'de hak arama yollarının çeşitliliği ve kurumların artırılması AK PARTİ dönemlerinde oldu, özellikle Avrupa Birliği ileleme sürecinde hak arama yollarının çeşitliliği anlamında birçok kurum açıldı, bunlardan bir tanesi de KDK'dir. KDK'nin her geçen gün müracaat sayılarının artması çok doğru ve iyi bir yöntem.

Bu arada, isterseniz Sayın Başkan'a kısa bir söz verelim: "Bölgesel olarak farklılıklar var." dedi Sayın Vekilim, kısaca...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben de eleştirimi söyleyeyim, sonrasında...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şuna cevap versinler, sonra size de cevap verelim. Kayıtlara geçsin, size de cevap versin yine eğer gerekirse.

Mesela Diyarbakır'da ve diğer bölgelerde az, batıda daha çok... Ben, nüfusla doğru orantılı olduğunu düşünüyorum ama kısaca ona bir cevap verirsiniz kayıtlarımıza geçsin, sonra Sezgin Bey size verelim.

Bildiğim kadarıyla bütün illerde, valiliklerde, üniversitelerde siz birtakım toplantılar yaptınız, tanınırlık ve müracaat yollarını öğretmek anlamında...

Buyurun.

KAMU BAŞDETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyonun toplantısında emeği geçen arkadaşlara teşekkür ediyorum. Özellikle alt komisyonda fevkalade güzel çalışmalar oldu, biz karara uyanlar ve uymayanların davetinden çok memnun olduk çünkü hem kurumun tanınması hem etkinliği açısından çok iyi oldu. Sayın Başkana da Ahmet Bey'e de çok teşekkür ediyorum, bütün arkadaşlarla gayretli çalışıldı.

Sayın Milletvekilimizin ifade buyurduğu bölgesel farklılıklar Türkiye'de her alanda görülüyor ama tablolara yansıyan rakamlar daha çok nüfusla doğru orantılı. ama şunu Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi biz özellikle az başvuru gelen Karadeniz, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu Bölgesinde diğer bölgelere göre daha çok program yapıyoruz. Tabii bu salgın, bu faaliyetlerimizi önledi. Mesela yarın dört günlük bir program için Şırnak, Siirt, Diyarbakır ve Batman'a gideceğiz.

Ya, amacımız şu: Bu bölgelerden başvuru az geliyor, kurum yeterince tanınmamış olabilir, orada hem idari görevde bulunanlarla, barolarla, yerel yöneticilerle...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Üniversitelerle.

KAMU BAŞDETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – ...Üniversitelerle ve.

Yani bunu sürekli yenilemeye, anlatmaya çalışıyoruz ama bahsettiğimiz o göstergeler direkt olarak nüfusla alakalı, diğer sosyal faktörler de var.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tabii, sebepler farklı olabilir.

KAMU BAŞDETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Bu sosyal faktörleri daha çok bu bölgelere giderek kapatmaya çalışıyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Vekilim, buyurunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Kamu Denetçiliği Kurumunun Sayın Başkanı ve üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Muhalefet şerhimizi yazılı olarak sunduk, zaten arkadaşlarımız da konuştular ama ben tekrar kayda geçmesi açısından görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Öncelikle şunu ifade edeyim: Yasa yapılırken Kamu Denetçiliği Kurumunun yapısına uygun bir düzenleme yapılmamış. Bu Parlamento bu şekilde takdir etmiş ve yapmış. Dolayısıyla yapısı itibarıyla muhalefetin de olabileceği bir yapı öngörülebilirdi,

doğası gereği olması gerekirdi zaten. Ancak bunu yasağa rağmen burada düzeltilebildik biz bir centilmenlik anlaşmasıyla, bir teamülle yapabildik, onu da yapmadık. Dolayısıyla Adalet ve Kalkınma Partisi çoğunluğunun önerdiği arkadaşlarımız geldiler. Ben tek tek hiçbir arkadaşımın bir sorununuz olamaz tabii ki ama daha çoğulcu bir yapı...

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – “Meclisin seçtiği” diye kayda geçerse daha doğru olur.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim?

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – “Meclisin seçtiği” dersek, Parlamentonun...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet buradaki itirazlarımı söylüyorum ben. Yani buradan gitseydi Meclis de o şekilde seçerdi zaten ama buradan gitmedi yani karma komisyondan gitmedi öyle bir öneri. Dolayısıyla böyle bir öneriyi burada... Dün de işte HSK seçimi oldu, sonuç itibarıyla bir centilmenlik anlaşması oldu. Bu bakımdan da olabilir, ben yapıcı bir öneriyi burada ifade etmiştim. Olabilir ve vizyonu daha geniş olurdu. Dolayısıyla daha doğasına uygun bir yapı olurdu, o olmadı.

Şimdi, ben tekrar çalışmaları için teşekkür ediyorum yani kamu otoritesinden kaynaklanan hak ihlallerini yargı yoluna başvurmada ana kurumlar tarafından giderilmesi hukuk devleti olan ülkelerde yeni yollardır ve etkili yollardır, olması gereken de budur zaten.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – AK PARTİ hükümetleri döneminde yapılmıştır, bunu da söyleyin yani ne var... Bakın, ben sizin söylediğinize “Haklısınız.” diyorum, siz de onu bir söyleyin yani.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani sonuçta oraya da geleceğim.

Şimdi, AK PARTİ hükümetlerinin 2002’den beri iktidarlarının başladığı yer ile geldiği yer arasında büyük mesafe var, büyük makas var yani on dokuz yıllık iktidarın sonunda -ben bir insan hakları aktivisti olarak söyleyeyim- ağır insan hakları ihlallerinin yaşandığı dönemden geçiyoruz. Yani burada istediğimiz kadar “Türkiye güllük gülistanlıktır, insan hakları ihlalleri yoktur, işkenceye sıfır toleranstır.” falan desek de hem içeriden okumalarımız hem de dışarıdan Türkiye’ye bakıldığında, demokrasi endeksinde, insan hakları endeksinde, düşünce özgürlüğü endekslerinde, hukukun üstünlüğü endekslerinde Türkiye yakın tarihin en kötü günlerini yaşıyor. Dolayısıyla, o nedenle, bu gibi kurumların çok büyük önemi var yani insan hakları ihlallerinin bu iktidara ve Türkiye’ye yapışmaması lazım, bu nedenle çok önemlidir Kamu Denetçiliği Kurumunun yapısı ve işlevleri. Türkiye, benim gördüğüm, izlediğim, takip ettiğim, ifade etmeye çalıştığım kadarıyla yani gerçekten sistematik insan hakları ihlallerinin olduğu bir dönemden geçiyor. Bu, hem yargıda böyledir hem de yürütme organından kaynaklanan, güvenlik güçlerinden kaynaklanan uygulamalar bakımından da böyledir. Yani insanların ifade özgürlüğü bakımından, düşünce özgürlüğü bakımından, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı bakımından ve diğer özgürlükler bakımından alanı daraltılmıştır maalesef ve buna karşı da yargı yetkisiz hâle gelmiştir.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, toparlayalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, diğer toplantının başında da, o dönemi yaşamış bir avukat olarak, yaşamış bir aktivist olarak, yaşamış birisi olarak 90’lı yıllarla karşılaştırma yaparken denetleme mekanizmalarını karşılaştırmıştım. O denetleme mekanizmaları maalesef zayıflamış durumdadır 90’lı yıllara göre, o ağır döneme rağmen zayıflamış durumdadır. Bu nedenle Kamu Denetçiliği Kurumunun şimdiki çalışmalarına teşekkür etmekle beraber önümüzdeki dönemde daha etkin yani kamu otoritesinden kaynaklanan ihlallerin ayrımsız bir biçimde üzerine giden...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sezgin Bey, anlayamadım, onun için soruyorum: 90’lar daha mı

iyiydi demek istediniz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, şöyle bir şey...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Hayır, ben anlayamadığım için sordum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Tamam, tane tane anlatayım o zaman.

Bakın, 90'lı yıllarda çok ağır insan hakları ihlalleri vardı, faili meçhul cinayetler, zorla kaybedilmeler, köy yakmalar ki bu Parlamento bunlara ilişkin komisyonlar da kurmuştu. O komisyonların raporları, bugünden geriye baktığımız zaman, hâlen bu Parlamentonun insan hakları anlamında ürettiği en değerli belgelerdir o dönem. Çoğulcu bir yapısı vardı Parlamentonun, muhalefeti dinleyen bir çoğunluk yapısı vardı ve etkili raporlar yazılmıştı. Şimdi, Elkatmış'ın yazdığı, Başkanı olduğu faili meçhul cinayetler komisyonunun, gerçekten, bugünden geriye baktığımız zaman bugünlere de ışık tutan verileri var ama şimdi bu Parlamento içerisinde bunu yapmak mümkün değil. O zaman...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Niye? 2011'de hazırladığımız bir rapor yok mu? Beraberdik.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bir saniye, ben bitireyim lütfen. Bakın, 5 tane mekanizma söyleyeceğim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Oya Hanım, size de söz vereyim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim, bitirebilerseniz, evet.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Daha yeni başladım ben, bir saniye.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Yapmayın, pandemi şartlarındayız, Genel Kurul da başladı.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bir saniye, evet, bakın, 5 mekanizma var insan hakları ihlallerinin...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Başkana soracağımız bir şey var mı?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Söz, bitireceğim Başkanım.

İnsan hakları ihlallerinin önlenmesinde 5 önemli mekanizma var, Parlamento önlemesinde ve denetlemesinde. Bugün yaptığımız iş de o aynı zamanda.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi, şunu bir hemen zapta geçirelim: “O dönem parlamentolarda güzel işler yapıldı, değerli işler, bugün yapılmıyor.” Ona ben aslında yani bir milletvekili olarak asla katılmıyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben bitireyim, siz cevabınızı verin lütfen, sözümü kesmezseniz...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – O dönem de güzel işler yapıldı, bugün de çok değerli... Şu anda yaptığımız da değerli bir iş.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, anladım.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Yani biz kendimize değer verirse insanlar da bize değer verir.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, Sayın Başkan, yani ben konuştuktan sonra cevap verseniz daha bütünlüklü olur ve daha doğru olur yani.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ama siz çok...

ARZU AYDIN (Bolu) – Ama milletvekillerine yani böyle, Parlamenta “değersiz” dersiniz bu

ortamda...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Yani biz de şu anda değerli bir iş yapıyoruz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, burada bile ifade özgürlüğümüzü milletvekili olarak...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi, Sezgin Bey, siz kelimeleri daha düzgün seçerseniz itiraz olmaz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Allah Allah! Ben sizin gibi seçmek zorunda değilim ki. Bakın...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ama o zaman siz bize “Değersizsiniz.” dememelisiniz.

ARZU AYDIN (Bolu) – Evet.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Öbür dilerim, bakın, siz Başkansınız.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, bitirelim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Dinleyeceksiniz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tamam, dinliyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Dinleyeceksiniz, sonra işte söyleyeceksiniz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Dinliyorum ama toparlamanızı rica ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani şimdi süre var mı bir saniye?

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Var tabii ki yani zaman en değerli...

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Ama siz konuştuktan sonra gidiyorsunuz. Bizi dinlemediğiniz için muhtemelen müdahale ediyorlar.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Aynen.

Evet, Sezgin Bey, son cümlelerinizi alalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ne zaman gittim?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Her zaman.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, burada bile, geçtiğimiz günlerde de oldu, İnsan Hakları Komisyonunda oldu. Şimdi, bakın, arkadaşlar yani bizim sözlerimizi de beğenmeyebilirsiniz, doğru bulmayabilirsiniz ama zaten ifade özgürlüğü bunun içindir, beğenmediğiniz sözler içindir. Burada bile bir söz söylediğimiz zaman müdahale ediyorlar, konuşma kesiliyor falan.

Bakın, ben bir gözlemci olarak, bir milletvekili olarak karşılaştırma yapıyorum ve eleştirilerimi söylüyorum. Bu dönem, 90’lı yıllara göre denetleme mekanizmaları bakımından daha zayıf bir dönem o zamana göre; medya bakımından öyle, Parlamento bakımından öyle, sivil toplum bakımından öyle, akademi bakımından öyle, uluslararası mekanizmalar bakımından ve onların kararlarına verilen değer bakımından öyle. Dolayısıyla, denetleme mekanizmaları zayıfladıkça insan hakları ihlalleri artar. Ben bu görüşümü ve ikazımı söylüyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, zabitlara geçti.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – O denetleme mekanizmalarından bir tanesi de Kamu Denetçiliği Kurumudur. Evet, 2010 yılında oluşturulmuştur, bu Parlamento kabul etmiştir, iyi de yapmıştır.

Mesele şudur: Bunun daha etkin, daha çoğulcu, daha şeffaf, gerçekten de insan hakları ihlallerini önlemede ve Türkiye’nin vizyonunu iyi sunmada daha iyi olması lazım. Biz de bu çerçevede katkıya

hazırız.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Teşekkür ediyorum.

Ben de müdahale şerhimi koyuyorum. Denetleme mekanizmaları fazlasıyla artmıştır. Söylediğiniz tarihlerden sonra her biri kendi alanında çok başarılı çalışmalar yapılmaktadır. Daha iyisi olabilir mi? Her konuda olduğu gibi olabilir. Türkiye’de insan hakları ihlalleri ve şiddete karşı, devlet yönetimi olarak ve parlamenter olarak hepimiz sıfır tolerans gösteriyoruz. Varsa eksiklikler, onları da gidereceğiz hep birlikte diyorum, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkanım, mesele, artması değil; mesele, etkin olmasıdır. Benim doktora tezim de etkili iç hukuk yollarına başvuru yoludur yani bu konunun doktorasını yaptım, tezim de bu konudur.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Güzel.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Dolayısıyla, artması başka bir şeydir...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – O zaman gerçekleri de söylemeniz lazım. O dönemki ihlaller ile bugünü bir araya...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ya, sizin gerçeğiniz ile benim gerçeğim aynı olmayabilir, mesele biraz da bu yani.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tamam, ben de kendi gerçeğimi söylüyorum. Türkiye’de insan hakları ihlalleri azalmıştır, hatta sıfır noktasındadır diyorum, teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, buyurunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Peki, sıfır noktasındadır yani.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Aynen öyle. Lütfen gitmeyin o zaman, sonuna kadar oturun, hepimizi dinleyin. Bakın, bu da insan haklarına aykırı bir şeydir arkadaşımın dediği gibi; konuşuyorsunuz, gidiyorsunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Gittiğim zaman da tutanaklardan okuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Olmaz, olmaz. Biz de o zaman sizin söylediklerinizi tutanaklardan okuyalım, dinlemeyelim sizi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Okuyun tabii, okuyabilirsiniz. Ben tarihe not düşüyorum zaten.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Buyurun Sayın Vekilim.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli arkadaşlar, kolaylıklar diliyorum Kamu Denetçiliği Kurumunun tüm yetkililerine de, herkesin emeğine sağlık.

Gerçi muhalefet şerhimiz ve önerilerimizi yazılı verdik, arkadaşlarımız da bahsetti. Tekrara düşmemek için bundan sonrası için bir iki öneride bulunmak istiyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Birincisi, gözlemlediğimiz şu ki başvuruların çoğu e-başvuru şeklinde yapılmış, yüzde 95’i aşan oranda. O yüzden ülkedeki bu internet sistemi ve internet altyapısıyla ilgili bir iyileştirmeye ihtiyaç olduğu ortada. Buna ilişkin belki, ilgilenen kurumlarla bir görüşme

sağlanabilir.

Bunun dışında, vatandaşların daha rahat ulaşabilmeleri için -internet kullanmayanların- illerde ve bölgelerde temsilcilik açılması, vatandaşın ulaşımını daha da kolaylaştırır.

Ayrıca, belki yeniden bir farkındalık oluşturmak gerekiyor. Çünkü biz paylaşımlar yapınca sosyal medyada bu toplantılara ilişkin de birçok vatandaşın aslında bu kurumun nasıl çalıştığı ya da nasıl başvurulacağı hakkında bilgi sahibi olmadığı da gözlemledik. Bunun için de belki bir kamu spotu ya da sosyal medya çalışması yapılabilir.

Ayrıca, bazı kurum temsilcileri ve yetkilileri geldi. Bir iki kurumda yaşadık, temsiliyet konusunda bir ciddiyetsizlik de yaşadık. Başkanımız da uyarıyordu o zaman. Aslında Kamu Denetçiliği Kurumunun hem vatandaşlar için hem ülkemiz için hem de demokrasi adına ne kadar önemli bir kurum olduğunu diğer kamu kurumlarına belki bir kez daha başka bir yolla anlatmak gerekliliği hasıl olmuştur diyorum, teşekkür ediyorum, herkesin emeğine sağlık.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ben de çok teşekkür ediyorum, kayıtlarımıza geçmiştir.

Evet, Oya Hanım, buyurun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli Komisyon üyelerimiz, Ombudsmanlık Başkanımız, üyelerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benim söz alma niyetim yoktu açıkçası, Sezgin Bey’e bir şeyler söylemek istiyorum. Bunu bir karşı cephe olarak asla görmeyin. Şimdi, bakın, ben bir rapor... Hemen şimdi danışmanıma seslendim. Bu benim başucu kitabım: 2011 yılında “Terör ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerinin İncelenmesi.” İnanın, başucu kitabım ve bu rapor önlü arkalı 320 sayfa. Siz bu Komisyondaydınız Sezgin Bey fakat o zamanlar partinizin Genel Başkan Yardımcısı olmanız hasebiyle fazla katılmadınız ama ben bir anını bile kaçırmadım. Hatta ben bu alt komisyonun üyesi değildim ama kaçırmadığım için sonradan beni bu Komisyona dâhil ettiler. 320 sayfa bir rapor. 170 insan dinledik biz burada, ayrıca doğuda 4 il gezdik; Tunceli, Diyarbakır, Batman ve Siirt; 4 de Bbatıda il gezdik; İzmir, Aydın, Denizli ve Manisa. Burada biz PKK tarafından şehit edilen insanların yakınlarıyla da konuştuk ama çocuğu dağa kaçırılan veya çocuğunu dağda kaybetmiş ailelerle de görüştük. Tamamen tarafsız ve 1990’lı yılların işkencelerini dinledik. Bu kitapta var. Rapor da ben “kitap” diyorum, 320 sayfa. Lütfen, zamanınız olmamıştır, bütün arkadaşlara tavsiyem, bu gerçekten bir başucu kitabı, bütün milletvekili arkadaşlarımla bunu incelemesini gerçekten isterim.

Şimdi, “Bu dönemlerde bu tip çalışmalar yapılmıyor.” dersiniz büyük bir haksızlık yapmış olursunuz. Burada Tunceli’de insanlara nasıl işkence yapıldığının da satır satır yazıları var. O insanlar tarafsız bir şekilde dinlendi. Hak ihlallerine karşı elimizden gelen her şeyi yaptık, yapacağız da. Ben insan hakları ihlallerinin bugün burada bittiği kanaatinde değilim, her zaman insan hakkı ihlalleri olabilir ama önemli olan bizim demokrat insanlar olarak bunlara karşı duruş sergileyebilmemizdir. Burada 170 insan 320 sayfa bir rapor var. Her kesimden, her kesimden insan dinlenmiştir. Biz eleştirilerimizi yaparken biraz daha tarafsız davranmalıyız. Ben aynı zamanda Cezaevi Komisyonundayım, işte Ali Haydar kardeşimiz de Cezaevi Komisyonundadır. Biliyoruz bireysel ihlaller yok mudur? Elbette ki vardır. Amaç bunları sona erdirmektir. Zaten her şey güllük gülistanlık olsa İnsan Hakları Komisyonuna ihtiyaç da olmaz, Cezaevi Alt Komisyonuna hiç ihtiyaç olmaz ama bu Mecliste sürekli bir Cezaevi Alt Komisyonu vardır, hiçbir zaman kapatılmamıştır çünkü bireysel ihlaller dahi olsa bunların olmaması gerekmektedir. Ama şu anda sürekli olan yani böyle bir sistemli işkenceden bahsetmek gerçekten bu Parlamente’ye büyük haksızlıktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim, çok teşekkür ediyorum katkınız için, ilk fırsatta biz de edinelim, biz de okuyalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkanım, kısa bir cevap vereyim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, lütfen çok kısa olursa Hüda Hanım, Sayın Vekilim bekliyor.

Buyurunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Okumadığımı...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben “okumadınız.” demedim, “Okumamış olabilirsiniz.” dedim. Vaktiniz yok diye yani eleştiri anlamında söylemedim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Altında benim imzam vardı, imza attığım her belgeyi okurum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Doğrudur.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Öncelikle bir ithama cevap vermek isterim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – İtham etmedim, vallahi itham etmedim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – 2011 yılında da bu Komisyonun Başkan Vekiliydim aynı zamanda CHP’nin insan haklarından sorumlu Genel Başkan Yardımcısıydım. O raporda dinlenen birçok mağdurun da avukatlığını da yapmış birisiyim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Doğrudur, çok güzel.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Komisyona gelenlerin bir çoğunun da avukatlığını da yapmışım. Dolayısıyla, onların bir kısmını da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşımış, burada hukuk yolları etkili olmadığı için oraya taşımış ve oradan karar almış bir avukatım aynı zamanda. Dolayısıyla, imza attığım her belgeyi de okurum, bu benim avukatlığımdan gelen bir alışkanlığımdır.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Benim kadar incelememiştir, vaktin olmadığı için.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, şunu söyleyeyim: Ben 1988 yılından bu yana aktif olarak yani avukatlığın başından itibaren, 1988’de İnsan Hakları Derneğinin kuruluşuna katıldığımdan bu yana insan hakları ortamı içerisindeyim. Bu Parlamentoda başlamadı benim bu aktivistliğim ya da bu yaklaşımım. Dolayısıyla, o dönemi tümüyle canlı yaşamış, müdahil olmuş, tehdit edilmiş, Cumhurbaşkanı Genel Sekreteri Fahri Kasırga’nın ölümünden kurtardığı bir adamım O dönemden geçtim, buraya geldim. Dolayısıyla, eğer bir şey diyorsak –buradaki arkadaşların hepsini tenzih ederim- bir tecrübeyle, bir deneyimle burada konuşuyorum, bunu söylemek isterim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Deneyimleriniz çok değerli ama o günle bugünü bir tutmak da çok değersiz bir şey Başkanım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ya, o da sizin görüşünüz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ama yani şimdi hem “Deneyimliyim, biz bu işleri yaşıyoruz.” diyorsunuz hem de o günle bugünü aynı noktaya getirmek de çok doğru bir söylem değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Peki, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bakın, Sayın Başkanım, bu alışkanlıklarınız Adalet ve Kalkınma Partisinin sonradan edindiği bir yaklaşım, başlangıçta böyle değildiniz. Bunu bir siyasi eleştiri olarak kabul edin.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Biz her zaman aynı noktadayız, gerçeklerden yanayız.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bir saniye...

Bakın, eleştiriye kapalısiniz yani her şeyi kendi doğrunuz olarak görüyorsunuz, bunlar doğru değil. Muhalefetin de dediğinin doğru olabilme ihtimalini düşünün sadece diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Çok teşekkür ediyorum.

Bakın, biraz evvel de Sayın Vekilimiz Ali Haydar Bey arkadaşımız da söyledi. Bütün görüşleriniz, bütün eleştirileriniz çok değerli ama bazı şeyler var ki müdahale etmeden durmak mümkün değil. Ben de bir hukukçuyum, belki sizden bile eski bir hukukçuyum. O günle bugünü aynı noktada düşünmek, aynı noktada değerlendirmek siyasete bile aykırı bir şey, hayatın olağan akışına aykırı.

Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Bu da sizin görüşünüz, ben saygı duyuyorum, ben de kendi görüşümü söyledim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Vekilim, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, bakın, Türkiye’nin geçmişe nazaran insan hakları ve şiddet noktasında sıfır toleranslı günlere geldiğini ifade ederken burada küçücük yani bir saat olmadı daha, yönetim ve birbirimizle olan iletişim bile ne kadar toleranssız ve müsamahasız bir durum olduğunu ortaya koyuyor.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Hiç alakası yok, asla kabul etmiyorum. Benim kadar toleranslı iyi yöneten bir Başkan yok Mecliste.

ARZU AYDIN (Bolu) – Ya, lütfen, istediğiniz kadar konuşuyorsunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sevgili arkadaşlar, ya biz aynı düşünsek aynı partiden oluruz. Niçin dinlemeye tahammül etmiyorsunuz? Bakın, Sayın Başkan, dinlemelisiniz. Bakın, muhalefet olarak can güvenliğimiz bile yok.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Abartmayın Allah aşkına.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Bugün Cumhurbaşkanı çıktı, kadın siyasetçi üzerinden muhalefete “Bugünler iyi günleriniz.” dedi.

ARZU AYDIN (Bolu) – Aa, algıya bak.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Size yeni bir malzeme çıktı herhâlde.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ne demek? ”Bugünler iyi günleriniz, daha neler olacak, neler” dedi. Yani yapılan bir provokatörlüğü üstlendi.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim...

HÜDA KAYA (İstanbul) – Bu ülkenin Cumhurbaşkanı üstlendi.

ARZU AYDIN (Bolu) – Lütfen ya, burası komisyon, onun yeri mi?

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim, başka yoksa kapatıyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Muhalefetin can güvenliği yok.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Kapatıyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Her şeye müdahale etmeyin, dinlemeyi öğrenin azıcık.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Her yerde konuşuyorsunuz, biz de dinliyoruz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Teşekkür ediyorum, kapattım.

Şimdi, bakın, Cumhurbaşkanına “provokatör” demenizi şiddetle reddediyorum, kınıyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Evet, aynen öyle.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Siz zaten aynı söylemleri hep kullanıyordunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hayır ama hiç dinlemiyorsunuz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Size yeni bir malzeme çıktı diye düşünüyorsunuz, buradan size eklemek çıkmaz.

Teşekkür ediyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hiç dinlemiyorsunuz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Buradan size eklemek çıkmaz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Başka söz almak isteyen.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Her şeyi düzeltmek zorunda değilsiniz, dinleyin canım, Allah Allah.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Buradan size eklemek çıkmayacak.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Bir her şeyi düzeltmek zorundayız çünkü halk bize...

HÜDA KAYA (İstanbul) – Biz Cumhurbaşkanı tarafından tehdit ediliyoruz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ya, nerede tehdit ediliyorsun be! Saygısız!

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Neyse Oya Hanım... Sayın Vekilim...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Cumhurbaşkanımıza böyle konuşamazsın.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Aynen öyle, kendisi konuşuyor.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim, müsaade eder misiniz?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen konuşamazsın.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Oya Hanım...

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ne demek canım! Dinlemeyi öğrenin, müsamahalı olun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Hep siz konuşacaksınız, biz dinleyeceğiz, ne güzel müsamaha ya!

HÜDA KAYA (İstanbul) – Dinlemeye tahammül etmelisiniz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim...

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Hüda Hanım, terörize ediyorsunuz bak. Şu ana kadar konuşmadım, terörize ediyorsun beni, yeter ya!

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Herkes müdahale edecekse biz de konuşalım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Konuşacaksın tabii.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tahammülsüzsünüz, ben buna kızıyorum.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, eğer sizin yönetiminiz altında değilse başkaları müdahale edecekse biz de konuşalım, biz de bağıralım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Ben bağırıyorum, sesimi çıkarmadım.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Niye tahammülünüz yok? Muhalefet siyasetçi, her tarafı gezer, her tarafa gider.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Eteğinizdeki taşlar döküldü mü Hüda Hanım?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ya, bırakın, insanlar konuşsun, boğmayın insanları. Her şeyi kesiyorsunuz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Hüda Hanım, bu hafta için size malzeme çıktı mı?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hayır, her şeyi kesmeyin, müdahale etmeyin her şeye.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tamam, teşekkür ediyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Müdahale etmeyin her şeye canım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Buradan ekmek çıkmaz. (Karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Teşekkür ediyorum.

Devam ediyoruz Alt Komisyon raporumuza.

Ben biraz evvel Sayın Cumhurbaşkanımız hakkında kullandığımız kelime için tekrar sizi kınıyorum ve reddediyorum.

Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum.

Şimdi Alt Komisyon raporumuzla ilgili görüş bildiren değerli vekillerimize çok teşekkür ediyorum. Alt Komisyon Başkanımız ve üyelerine de ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Son olarak, söylemek istediğiniz bir şey varsa Sayın Vekilim, buyurunuz.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Özellikle Kamu Denetçisi Başkanı ve denetçilerin seçimiyle ilgili farklı seçim türleri olabilir mi? Olabilir ama bu şekilde seçilmeleri kesinlikle hakkaniyete uygun bir şeydir çünkü çoğulculuğa dayalı bir seçim sistemi vardır ve gerek komisyonda gerekse Mecliste AK PARTİ çoğunlukta olduğu için belki AK PARTİ'nin dediği isimler seçiliyor olabilir. Bu kesinlikle adalete aykırı bir durum değildir. Ayrıca, Kamu Denetçiliği Kurumunun hiçbir tarafı yoktur. Onların tek bir tarafı vardır, adalet ve hakkaniyettir.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Verdiği kararlarda da onu görüyoruz zaten.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Bundan dolayı da teşekkür ediyorum.

Ayrıca, bugünü 90'lı yıllara benzetmek abesle iştigaldir. 90'lı yıllar Türkiye'nin karanlık yıllardır, bunu siz çok iyi bilirsiniz. Ki özellikle AK PARTİ iktidarları döneminde Türkiye'de yargısal anlamda yapılan reformlar, insan haklarına dayalı yapılan reformlar kesinlikle küçümsenecek derecede değildir. Bundan dolayı da tüm AK PARTİ hükümetlerine teşekkür ediyorum, tekrar saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Siz de o bölgenin Milletvekilisiniz söylediklerinize aynen katılıyorum ben de.

2020 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkında başka söz almak isteyen var mı? Var.

Buyurunuz.

Çok kısa lütfen Sayın Vekilim, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Sayın Başkanım, şimdi ben bir insan hakkı savunucusu olarak kendimi tarif ediyorum ve bunun gereğini de yapmaya çalışıyorum. Tabii ki burada özellikle bizim komisyonumuzda birbirimize karşı ifadelerde vesairede birbirimizi kırmadan çok daha uyumlu çalıştık.

Sayın Erdoğan'a hassasiyetinizi ben çok iyi anlıyorum. Liderinizdir, olabilir, biz de dikkat ediyoruz ona dair ama bugünkü açıklamasında çok vahim bir olay yaşanmış Rize'de, büyüyebildi ama onun üzerinden "Bu daha iyi günleriniz." demeyi ben kendisine yakıştıramadım. Şimdi, ben eleştirir miyim? Eleştiririm ama ben bunu farklı bir üslupla söylerim, siz başka söylersiniz. "Vay bunu Erdoğan'a nasıl söylersiniz?" dersiniz ama ben bunu paylaşmak zorundayım ama elbette ki üslubumuza dikkat edeceğiz. Ha, sonuç anlamında ben farklı yönden mücadele ederim, başka arkadaşımız daha başka şey

söyler, daha farklı eleştirileri olur ama bence birbirimizi dinlemeliyiz, dikkate almalıyız. Hele hele bu Komisyon çok daha farklı.

Kurulumuna dair... Şimdi, arkadaşların neredeyse hepsiyle birebir tanışıyoruz, gerçekten kıymetli insanlar, belki işlerini de çok iyi yapıyorlar ama ya, kurulumuna dair eleştirim var, olmaz. Şimdi, özgeçmişlerini de biliyorum. Ya, niye mesela, burada, Cumhuriyet Halk Partili eski bir milletvekili veya başka biri yok da hep AK PARTİ’li önceki dönem milletvekilleri var? Niye?

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Nereden biliyorsun AK PARTİ’li olduklarını?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Saadet Partisinden geliyor Sayın Başkanımız. Tamam, geçmişi yok ama. Ya, olmaz, olmaz arkadaşlar.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ali Haydar Bey, Anayasa değişikliği...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hakkaniyet bu değil. Olmaz arkadaşlar.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum. Tekrar Anayasa değişikliği çalışmalarınızı da işaret ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımız bizim liderimizdir ve bu halkın oylarıyla seçilmiş Cumhurbaşkanıdır. Konuşmasını farklı formatta değerlendiriyorsunuz. Konuşmanın devamını dinlerseniz orada sizin söylediğiniz gibi bir konu olmadığını göreceksiniz. Bu konu yine... Her toplantıda, her salı günü olduğu gibi bir şey bulup konuşacaksınız.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – E tabii, salonlar onun için var Başkanım. O bir şey söyleyecek, biz bir şey söyleyeceğiz, tartışacağız, dinleyeceğiz birbirimizi.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Buradan size çok ekmek çıkmaz çünkü hiçbir şekilde Sayın Cumhurbaşkanımızın dili tehdit ve şiddet dili değildir. Bunu da özellikle kayıtlara geçirmek istiyorum.

Toplantımızda başka konuşulacak konu kalmadı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Siz çok geç geldiniz. Onun için size söz vermek istemiyorum. Neden? Bu gibi toplantılara baştan gelip dinlerseniz neler konuştuğumuzu bilirsiniz. Şimdi geldiniz, belki konuştuklarımız üzerine söz söyleyeceksiniz. Nezaketen, bugün müsaade ederseniz size söz vermeyeyim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Demokrasi anlayışınız buysa saygı duyarım.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, bu. Teşekkür ediyorum.

Bundan sonra toplantılarımıza başında gelerseniz memnun oluruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bunun başıyla, sonuyla ilgisi yok. Bir rapor var elimizde, raporu okuyan...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Geçti... Raporla ilgili Hakan Bey’e de söz vermeyeceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başıyla, sonuyla ilgisi yok. Bana “Okumadın.” da diyemezsiniz. Kabul etmiyorum ve süre istiyorum. Söz istiyorum ben. Yani demokrasi anlayışınız bu demek ki. Olacak şey değil ya!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Yalnız yeni bir şey söyle.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Mahmut Bey, şunu söylemek istiyorum, Değerli Vekilim...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, konuşuncaya kadar bitirmişt看. Toplantıyı germenize gerek yok. Böyle bir anlayış olmaz ya!

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Değerli Vekilim, ben de şunu söylemek istiyorum: Bu toplantılar ciddi ve önemli toplantılardır. Başında gelmiş olsaydınız iyi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Buyurun konuşun lütfen. Çok önemli konuşmanızı bekliyoruz buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Önemli misyon yüklendi.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Çok önemli bir misyon yükledik, bakalım ne söyleyecek Mahmut Bey.

Buyurunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, Değerli Başkanım, Değerli Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçimiz ve üyeler, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İlk olarak, toplantılara katılan bir milletvekili değilim ama bugüne kadar katıldığım toplantılardaki komisyon başkanlarından en agresif bir şekilde toplantıları yöneten bir arkadaşımızsınız. Lütfen, Komisyonları üslubunuzla böyle germeyin.

Teşekkür ediyorum. Sizi sükûnete davet ediyorum. Değerli Başkanımızla da çok ayrıntılı bir vaziyette toplantıları tartışıyoruz ama her lafın arasına bir laf sokmuyor, dinliyor, sükûnetle. Sizi de bu şekilde davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. Bu kadar.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi, ben de sizi nezakete davet ediyorum. “Laf arasına laf sokmak” bir hanımefendiye söylenmez. Ben görüşlerimi söylüyorum. Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Eşitlik var. Bunun kadın-erkek, cinsiyet ayrımı yok.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Yani siz de biliyor musunuz? Biraz kendine...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İnsansınız, ben de insanım. Bunun kadınla, erkekle ne ilgisi var? Adabı öğreneceksiniz. Kadına söylenmez, erkeğe söylenmez. Eşitlik ya!

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Mahmut Bey, şöyle bir şey var. Değerli Vekilim, değerli meslektaşım, biraz şöyle bir tabir var ya bizde: “Kendine Müslüman...” Siz kadın haklarında da kendinize Müslüman, şiddette de kendinize Müslüman.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte, devam edin siz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Müsaade ederseniz, bu işleri ben de biliyorum sizin de kadar. Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hiç de bilmiyorsunuz. Bilseydiniz sükûneti öğrenirdiniz en azından.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Bak, bu bile saygısızlık Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani sizin Başkanlığınızda... Saygısızlık yapıyorsunuz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Mahmut Bey, bu bile saygısızlık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tüm toplantılarınız gergin geçiyor. Yazık günah ya!

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – E, gelmeyin o zaman toplantılarıma canım gergin

geçiyorsa. Ne ayıp bir şey ya!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bu Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumu bunu dinlemek zorunda mı? Kamu Denetçiliği Kurumu bu şeyinizi dinlemek zorunda mı? Tüm toplantılarda böyle yapıyorsunuz siz. Lütfen ya!

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Mahmut Bey, sakın.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Mahmut Bey, sizi önce saygıya sonra sükûnete sonra da dışarıya davet ediyorum. Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, sizin dışınızda AK PARTİ’li başka arkadaşlarımız var. Niye hiç kimse sizin gibi yapmıyor? Herhâlde bu mesajlarla bir yere mesaj göndermeye çalışıyorsunuz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ne ayıp bir şey ya! Ne ayıp bir şey! Ne saygısızca bir şey!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yazık ya!

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Neyse, evet, kapatıyoruz toplantıyı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aynısını iade ediyorum size.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Mesaj konusunda haklısın. Herkes bir yerlere mesaj gönderiyor.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Mesajlar...

Evet, 2020 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu’nun üzerindeki görüşmelerimizi tamamladık, oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İnsan Hakları Eşitlik Komisyonumuzun yabancı heyeti olduğu için Başkanımız toplantımıza geç katıldı. Kendisine katılımı için teşekkür ediyorum.

Komisyon raporunda kavram ve dil birliğinin sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemimizde görüşülecek başka bir konu kalmadığından toplantıyı kapatıyorum.

Toplantının başından beri burada oturan bütün vekillerimize teşekkür ediyorum, geç gelen vekilleri de takdirlerinize sunuyorum.

İyi günler diliyorum.

Kapanma saati: 15.05

